

Oponentský posudek diplomové práce Vojtěcha Sedláčka „Strategické řízení na úrovni centrální vlády“

Práce, zejména její návrhová část, představuje podnětný příspěvek do širší diskuse o smyslu a podobě strategických kapacit na úrovni národní vlády. Přínosem pro odbornou diskusi jsou také kapitoly 4 až 6, v nichž autor představuje širokou paletu teoretických východisek a myšlenkových zdrojů strategického řízení, respektive procesu. Vedle tohoto celkového kladného hodnocení však nelze přejít bez komentáře několik okolností:

Poměrně rozsáhlý přehled zdrojů a pojetí teoretické části naznačuje, že autor usiloval o podchycení značného objemu podkladů. V některých pasážích se však při jejich citování dopouští chybných a zjednodušujících interpretací, které ukazují na obecnější problematická místa práce. Nejvýznamnější chybou je nesprávně uvedená národnost ekonomy Iana Tinbergena (str. 18), který nebyl Dán, ale Holanďan. Poněkud zaráží, když autor rozšiřuje tento omyl i na instituci, kde Tinbergen působil – tou byl skutečně Úřad pro centrální plánování, ale nizozemský – v Dánsku taková instituce nepůsobí a nikdy nepůsobila, klíčovým aktérem strategického řízení je zde Ministerstvo financí a několik více či méně nezávislých odborných a evaluačních kapacit. Jestliže autor zároveň na str. 13 zobecňuje indikativní ekonomické plánování na celý bývalý západní blok, prokazuje tím nedostatečné prostudování citovaných podkladů, ale zejména nedostatečné povědomí o vývoji institucionálního rámce strategického řízení v evropských zemích. O indikativním plánování lze v poválečné hospodářskopolitické historii hovořit v Evropě jen v souvislosti s Francií a Holandskem, ve světě pak s Japonskem. Ve světle celkové struktury práce se tak bohužel nelze vyhnout dojmu, že navrhované řešení pro Českou republiku nebere v potaz evropské historické, politické a kulturní souvislosti a okolnosti.

Absenci evropského kontextu obecně pokládám za poněkud nešťastnou, stejně jako chybějící globální kontext a alespoň náznak návaznosti centrální strategické kapacity na nižší úrovně vládnutí. Autor na str. 50 uvádí, že „...budeme usilovat o zavedení procesu na nejvyšší, tj. vládní úrovni.“ Skutečně je vládní úroveň tou nejvyšší v situaci, kdy existují společné a koordinované politiky EU a kdy je země součástí nadnárodních (mezivládních) uskupení? Práce zcela pomíjí realitu víceúrovňového vládnutí a zároveň alespoň zmínku o tom, jakou roli sehrály požadavky nadnárodního charakteru ve vztahu ke strategickému řízení na národní úrovni – leckteré „tvrdé“ i „měkké“ strategické dokumenty, ale i kapacity na národní úrovni vznikaly a vznikají právě na základě vnějšího tlaku. Centrální vláda (a ve vztahu k EU také nižší úrovně vlády) jsou přitom zároveň také aktéry, kteří ovlivňují strategické volby a dlouhodobé směřování EU a nadnárodních uskupení.

Celkově práce působí poněkud nevyváženě, respektive je patrný určitý předěl mezi teoretickou částí (do kap. 6) a částí, kterou autor na str. 5 označuje za „analytickou“. Zatímco v teoretické části jsou celkově poměrně vyváženě prezentovány různé přístupy ke strategickému řízení, část analytická sestává z několika stručnějších a různorodějších oblastí. Kapitola 7 nabízí ve stejné hierarchické rovině doporučení OECD, koncept „strategického mozku“ pro vládu Y. Drora a reflexi poněkud specifického přístupu J. Příkryla k povaze strategického plánování. Mezi těmito přístupy a na dané úrovni obecnosti (OECD, Y. Dror, americký GPRA) naopak postrádám alespoň stručné shrnutí toho, jakým způsobem je strategické řízení na národní úrovni zajišťováno v zemích EU.

Úplnosti kapitoly 8.1. „Strategické plánování vs. dědictví minulosti“ by prospělo, kdyby reflexi RASES doplnily také výpovědi dalších aktérů. Hlubší rozbor by zasloužilo zejména

odložení věcného záměru zákona o strategickém plánování, stejně jako příčiny neúspěchů RASES při naplňování svého poslání. Vzhledem k tomu, že práce vyústí v návrh institucionálního zajištění strategického řízení na centrální úrovni, pak poněkud překvapuje neúplný a nepřesný popis osudu RASES. Autor k období po roce 2000 uvádí jen to, že „RASES se od té doby soustředí především na monitorování prací na střednědobých koncepcích.“ Na základě vládních usnesení RASES v letech 2001, 2002 a 2003 zajišťovala zpracování a aktualizaci Střednědobé koncepce sociálního a ekonomického rozvoje (SKSER). V červenci 2003 pak byla RASES usnesením vlády transformována na Radu vlády pro udržitelný rozvoj (RVUR), která po RASES převzala i úkol aktualizace SKSER v roce 2003. RVUR byla a je zodpovědná za zpracování, implementaci a aktualizaci Strategie udržitelného rozvoje ČR, kterou vláda schválila v prosinci roku 2004. Osmá kapitola „Strategické řízení a plánování v ČR – historie a současnost“ překvapivě nezmiňuje ani jednu analýzu vzniku, implementace, vzájemných souvztažností a širších strategických souvislostí poměrně významných strategických dokumentů, jako je již zmíněná Strategie udržitelného rozvoje ČR, Národní rozvojový plán, Národní akční plán sociálního začleňování či Strategie hospodářského růstu.

Devátá kapitola, v níž autor navrhuje řešení pro podporu strategického řízení na centrální úrovni, je přes výše uvedená slabší místa dobře zpracovaná a představuje tak kvalitní a seriózní vstup do diskuse o jeho institucionální podobě.

Práci doporučuji k obhajobě. Po určitém váhání navrhuji hodnocení „velmi dobře“, a to zejména kvůli slabšímu ukotvení navrhovaného opatření do českých a evropských souvislostí.

Marta Nachtmannová

V Praze dne 23. června 2006